

151
Singularis, sed quem cum alterius ignis, ac proinde fieri non potest
ut post expulsiōem unius forma ignis singularis sequatur immue-
diata in modum alterius forma ignis. Causa n. que expulit prima
formam expellet etiam secundam & ceteras. si aut non sit capax
formarum spei differentium, ut hoc & cadaveris hinc poterit spoli-
ari forma unius spei ac suscipere formam alterius. Nam dispositioes
que forma hominis expellunt non opus est ut destruant formam co-
daveris imo v. poterunt eam introducere, & conservare. **C.**
v. agentis nobis qui nulli agenti nota nititur introducere in man-
formam eiusdem spei cum ea quam possidet, sed aliam spei, di-
ferentem em, ac proinde ubi primus agens invenit subiecto sub eo
forma spei quam nititur introducere, se cessat ab alio, ne frustra
operetur nisi forte velit eundem effectum inchoatum perficere.
v. grās postquam in motu ignis existit forma ignis cum calore ut &
si alius accedat ignis, nec ignem genti dissipabit nec producat, sed
potius productum conservabit addens unum vel alterum gradum ca-
loris si forte sit intentionis virtutis. Hinc igitur fit ut si materia non possit
recipere nisi formas eiusdem spei nunquam ab alio agente possit spoli-
ari una ut aliam suscipiat: si aut capax sit formarum spei di-
versarum, ut hominis & cadaveris, tunc quod existerit sub forma huius quod
invenit dissimulatur ab agente nitente introducere et forma cadaveris
poterit spoliari forma huius, & recipere forma cadaveris. **Ex hoc 2.**
Secundo fundamenti duo correlativa colliguntur. unum est in re-
bus corruptibilibus non est assignanda ut spei materiae quod sunt spei for-
marum que eadem materia succedunt, sed potius stante identitate speci-
fica materiae. danda est plures spei formarum: At v. in rebus in corrup-
tibilibus: ut est spei materiae quod sunt spei formarum. Alterum est in
obus eorum eandem esse materiam spei, quod eorum forma eiusdem spei esse
concedatur, aut certe si forma sunt spei distincta (quod verisimi-
lius est ut infra dicitur) materiae est inter se spei discretae. Hoc 2. un-
correlativum est contra Capreolum in 2. q. 12. g. 2. in solutionibus
ad argumentum Burardi existimantem cum velorum eandem esse materiam
spei, et in eorum formas spei distinguere. //

Hic ita constituitur Ad primum argumentum. hinc est propositum. illam Aristoteli
omni distinctio est per actum, intelligendam est hoc modo. s. cum

distinctio est

... distinguendum est per actum, vel intrinsecum rei quod distinguitur quo pacto
 homo & equus distinguuntur per suas formas substantiales quas in sua essentia
 includunt: vel extrinsecum hoc est per habitudinem ad actum qui non
 est de essentia eius quod distinguitur, quo pacto materia coloris & materia soni
 inferiorum distinguuntur per diversas habitudines quas habent: Illa qui
 dem ad actum inseparabilem: Haec vero ad actum separabilem a materia, quae
 habitudines hae sunt de essentia illarum materiarum, actus tamen quos per tales
 habitudines respiciunt ad earum essentiam non pertinet.

Ad 2um neg. est sequella. Nam si materia prima plures habeat species quo-
 rum altera sit potestior altera, oes tamen aequaliter distat ab eis sub
 ratione pura potentiae cum tam pura potentia sit materia una quae alio: Haec vero
 sub tali ratione intelligitur est deum & materiam primam esse duo extrema
 & inter se maximè distare s. quatenus deus ita est actus ut nullam
 potentiam includat, materia vero ita est potentia ut nullum actum dicat: alio
 modo non est negandum, quod visus accidens magis distat a deo quàm
 materiam primam s. sub ratione existendi in subiecto, sub qua considera-
 tione magis convenit materia prima cum deo op. Max. quam accidens.

Ad 3um neg. est maior. Haec actus purus quia talis est infinita dicitur
 perfectioem, & ex consequenti non solum excludit distinctivam speciem
 sed et numericam; At pro pura potentia cum non sit infinita perfectioem
 potest pati multiplicationem, imò si argumentum quodquam valet pari
 ratione concluderet unicum tamen individuum materia prima generum na-
 turali potest quod unus tamen numerus est actus purus. s. deus

Ad 4um sicut est distinctivam speciem materia non est fundata a distinctivae
 speciei formarum substantialium sicut se, sed quomodo infor-
 mandi qui est ratio sub qua forma terminat habitudinem materia quod
 visibilitatis est ratio sub qua color & lumen terminat habitudinem
 potentiae videndi. quare quod oes forma quae in materia soni inferiorum
 recipi possunt conveniunt in una quadam ratione informandi separabi-
 liter ut in materia speciei effecti ut materia soni inferiorum sit uno
 quadam specie infima.

*aliqui sunt eiusdem
 speciei materia sumpti
 habent tamen quatenus
 materiae unam potentiam
 potentiam sicut est
 speciei actus.*

Ad 5um Comedenda est maior. Illud vero negando, & ad eius per-
 tinentiam dicitur non esse in commodum quod pura potentia includat actum
 metaphisum

OP
metaphum qualij e dno. Nam Sac ipsa dno. Nam Sac ipsa:
dno e partialis quadam pura potia cum aut dno man e pu
ram potiam in cuius certis nullus abij includitur. Lo qui mur de abij
p dno, qualij e firmo, no aut de abij metapho, qui no e proprie
abij, sed eius quandam habet similitudinem.

ma calorū nō
sūt eiusdē sp̄ci
Postquam argumentum probat ut dicimus utrum corpora celestia
differant sp̄cie necesse est, an v^o num^o tñ cui dubitationi dñi eēt
probabile sit ea eē eiusdem sp̄ci ut Auerroes putauit verisimilius
tñ eō ea oīa quā modo sunt sp̄cie differre ut b. h. arbitrat^{ur} licet
negandum non sit beum. p̄ce creare alio eiusdem sp̄ci. Unde
fit ut nā singulorum orbium celestium sp̄cie distingant^{ur} ut diximus
si n. orbis celestes sp̄cie differunt necesse eē eorū mot^{us} sp̄cie distin
qui ne corruptibiles eē concedamus.

Ad argumentū igr^o concedenda eē maior prop^o. Posito n quod corpo
ra celestia quā modo sunt sp̄cie distingantur recte sequetur
ea eē corruptibilia si eorū nā eēt eiusdem sp̄ci ut ex dictis
licet colligere: concessa igr^o maiori neg. eē minor loquendo de
corporibus celestibus quā modo sunt. Nam de alijs quā beus
creare p̄ce nō eē negando, p̄ce n. beus alijs orbis celestes creare
qui ab his qui modo sunt sp̄cie nō differant, ex quo tñ nō colligetur
corpora celestia corruptibilia eē ut supra satis explicauimus.

Cap. Quartum

Hoc cap. probat An id quod superiori cap. proposuerat et sup
posuerat, nō tñ confirmauerat s. motui circulari nullum motu
eē contrarium, quod a partū enumeratione ondit. nō. aut s̄bat
motui circulari nō eē contrarium motum rectum qui maxime ei
opponi v̄t, ut linea recta circulari. Huc igr^o probat qñ vni motui
recto aduersari^o alijs motib^{us} rectis ut motui sursum motib^{us} deorsu:
9° si motui recto aduersari^o et circulari vni motui plures ad
uersarent^{ur} quod nō eē concedendum.

Pro. bene

Deinde si quispiam. dicit 2° loco nec motui circulari
 aduersari alii circulari. Argumētatur hoc modo. Si motui cir-
 culari contrarij est alius circularis aliquo & modoj contingeat
 Inimō quidem duendo motum factum per lineam circula-
 rem A, B. contrariari motui facti per aliam lineam circula-
 rem descri-
 tam inter eadem puncta vel infra lineam A, b. 2° duendo motum
 qui fit per unum semicirculum ab A in b. aduersari motui facti
 per eundem semicirculum a b. in a. 3° duendo motum factum
 per unum semicirculum alii cuius circuli A, b. in b. contra-
 rium eē motui facti per alii semicirculum eiusdem circuli a b.
 in f; 4° duendo motum factum per integrum circulum ab
 A, in idem A per unam p^{em} contrariū eē motui facti ab A, in A,
 per partem oppositam: Sed nullo horum modorū p^{er} eē contrarij.
 5° uni motui circulari nō p^{er} eē alius circularis contrarij. Min.
 quo ad primā p^{em} p^{ro}bat qm̄ cum inter puncta A, b. ^{hinc} describi
 infinita linea. sequetur uni motui contrarij eē infinitus motus
 quod eē absurdum. Simili^{ter} autē p^{ro}bat 2^{am} p^{em} minorj qm̄ ut duo
 aliqui motus contrarij duant^{ur} opus eē ut maxima distent: distantia autē
 maxima in motu locali accipienda eē per lineam rectam. Quia nō
 circulari linea n. recta eē mensura vno certa, atq; finito, circu-
 larj aut nō eē vno nec certa: Eodemq; modo aut p^{er} eē p^{ro}bari 3^{am} min.
 p^{em} 4^{am} p^{ro}terea q^{uod} partes ex quibus integra conuersi^o conueniunt nō p^{er} eē
 unū ad inuicem continuari: Nec n. motus contrarij p^{er} eē unū
 continuari. p^{er} aut illa continuat^{ur} sunt.

tex

tex

intra ead puncta
multa mensura circulari

At v^o neg. Tandem p^{ro}bat 4^{am} p^{em} min. P^{ro}bat q^{uod} motui cir-
 culari nō eē alium contrariū, qm̄ si motus sunt ab eodem in idē
 contrarij aut motus ex contrarijs in contrarij sunt: q^{uod} h^{ic} motui
 contra- circulari nō eē alius contrarij. Addit t^{er} t^{er} q^{uod} licet si
 motus eent contrarij nō t^{er} simul eē p^{er} eent et cum alter illoj
 fuis^{et} tra, cum t^{er} deij lino, ut nō dep^{er}unt in necc^{er}is, ita nec abū
 dant in superfluis. quod aut alter illorū eēt fuis^{et} tra ondit q^{uod}
 ut e^{er}q; feret ab eodem puncto in idem punctum, & p^{er} eandem
 lineam. Item q^{uod} id quod circulariter mouetur p^{er} e^{er}tingit ad ead oīa

tex

Maxima

Loco

Loca que sunt in circulo: sius ha igr est alius motus circularis
per oppositam ^{em}. Benignus et aut duo illi motus sunt agere fortiter
Sicut mutuo se impediunt, aut ambo frustra sunt, aut alter domi
nare hinc & ita alter est perpetuo frustra

Caput Sum

Altenus ostendit quod praeter elementa dandum est corpus
simplex, ex quibus integritas universi, ac perfectio absoluitur.
Semper expluat non nullo. Universi attributa, quorum unum est
est magnitudine finitum. Immo, quod ait cum sint finitum quingz cor
pora simplicia, tunc non potest in universi esse aliquid corpus mixtum
magnitudinis infinitum, si aliquid ex simplicibus infinitam
habeat molem: quare si ostensum fuerit nullum ex simplicibus
corporibus esse infinitam magnitudinis propter reliquerunt nullum
corpus mixtum infinitam habere magnitudinem. Ex hoc sequitur. Univer
sum non est magnitudinis infinitum. Huc igr cap. ostendit nullum corpus sim
plex, quod circulariter movetur posse esse magnitudinis infinitum, quod imperi
sae rone probat. si aliquid corpus quod circulariter movetur ut
colum est magnitudinis infinitum linea protracta a centro ad circumferen
tiam debent esse infinita, & illarum intervalla infinitam. Hoc aut
pertransire non potest ex rone infiniti cui repugnat transitus; impossibile.
quod est cælum moveri circulariter contra sensum, Nam sensu
percipimus solem & lunam moveri circulariter.
2^a rone supponit si a finito spore finitum auferatur, & reliquum fini
tum est: Item si spore habet primum, et motus, et magnitudinem
habere. Bene de sic consistit rone. si corpus circulariter movetur
est infinitum non absolueret conversionem quandam spore finiti
& hoc rone per iam supponem, quod tunc est contra sensum; Maior est.
nam si lineam A. B. infinitam versus C. centrum singulis egredi
a centro & moveri ad motum corporis, sitque alia linea ex B. hinc
& infinita B. C. & quiescent, tunc linea prior nota ad motum
circularis

circularem corporis post eniem quiescentem aliquid continget: q
 infinitum finitum spora pertransibitur; quod cum sit absurdum
 no poterit corpus infinitum absolute convertere spora finitum
 immo v^o nec per aliquam p^{em} spatis moueatur et ex sup. roe
 3^a rae e Sumoi si supremus orbis est infinitus quoad p^{em}
 conuexam; finitum v^o quo ad concauam & inferior sit ex h^o rae
 3^e finitum supremus orbis inferiores no pertransit nisi spora
 infinito, siue nobilissim^o coet^oo prima nobile, siue mobile; sed
 hoc e con^{tra} sensum ducente calum. spatis 24 Sorarum
 moueri; q^o primus orbis utraq^{ue} cap^e finitum
 4° rae e Sumoi. o^o ex h^o rae determinatum q^o e figuratum finitum
 e; calum e ex h^o rae determinatum q^o e figuratum sp^o rae figuratum
 q^o e finitum.

5^a rae e Sumoi rae eadem fecerunt cum superioribus et id^o que.

Cap. Cum

Hoc cap. dicitur nullum corpus simplex quod nullo mouetur motu
 recto ut elementa, p^o e e magnitudinis infinita: cuius rei gra^o
 nit duas conclusiones. prima e. Non pot^{est} e infinita magnitudinis id
 quod a medio vel ad medium fertur, s, sursum aut deorsum. quam
 pot^{est} h^o rae probat qm haberet grauitatem vel leuitatem infinitam
 ex quo sequeretur eum & moueri, & no moueri, quo p^o h^o rae
 p^o h^o rae ord^o eam^{us} no p^o e dari dari grauitatem infinitam
 intensam.

2^a Concl^o.

2^a Concl^o quam ex dictis colligit e. Aliudum no e infinita
 magnitudinis.

Caput S^{um}

Probat Soc. cap. no p^o e dari ullum corpus infinitum rot^o sup^o h^o
 cap^e

cap^o motus in coi, actioy sua passioy. Nam oē corpus habet in
tutem ad suam, aut passivam, aut utraq;: Corpus aut infinitum
neutram habet: Et enim corpus infinitum nō potest pati a finito, nec
agere in ipsum, nec agere infinitum, aut ab eo pati. Nec hoc
repugnat. At sibi ipsi duntaxat mō pōy quod si eēt corpus infinitum
sua mōse converteret atq; ad eo ageret. qm utraq; sequeretur q;
quod ageret & quod non ageret. quod cum implicet contradictio
nem impossib. aut erit dari corpus infinitum

Caput

un^o

Aggreditur Ar^o g^o ^{an} de mundi multitudine, sua unitate
Et concludit presenti cap. mundum unum eē proxime v. plures
eē nō potest; ex cuius rei determinatione alterū tradit minores si attribu
tum, s. eē unum; sed illud eē advertū nō potest ratioy naturalib; of
tendi, nō potest dari, aut nō eē plures mundos. Licet n. unus hūc sit
potuit in beoy op. Max. nō solus hūc, quem ex nebulo cōdidit
sed infinitos et sibi categorēmaticos, i nō hūc quini plures creare,
quare ratioy Ar^o anob; sunt solvenda quippe nō potest dari
dant nō potest dari, aut nō eē plures mundos.

Prima g^o rāo Ar^o tria quadam supponit et in contextu videre.
eamo^o sic onfert. Si cent plures mundi, atq; ad eo multa terra, vel
terra Suius mundi quiesceret natū in centro Suius mundi, aut vio
lenter: si violenter perz^{am} suppoem movebitur natū ad centū alio
rius mundi, si v^o natū: q^o terra alterius mundi quae eē hūc
eiusdem spūi cum terra Suius movebitur natū ad centū Suius
mundi quoy utrumq; absurdum v^o eē.

Ad hanc rōem dū e^o terram nō inclinare perse i^o ad centū
Suius aut alterius mundi, sed ad centū mundi incū, seu in
determinate sumptū, quare in quovis mundo poneretur move
retur natū ad centum eius ibidemq; natū quiesceret, eēt q^o eētq;
eiusdem spūi cuiusq; oēs motus terra ad centum cuiusq; mundi
et ipsa loca nota eēt eiusdem spūi: si aut cent plures mundi

nō

no moueretur terra Suis ad centru arterius es quod elementa
in suis locis no grauantur nec leuantur. Idem qd dicitur de reliquis
elementis.

2a ratio Aristi hoc est si darentur plures mundi sequeretur terram
alterius mundi habere naturam inclinationem ad centru Suis mundi
et similibus quem alterius mundi ad locum sursum Suis, Et con
trario elementa Suis mundi naturam inclinari ad loca alterius. At
hoc falsum est: qd videtur ex quo sequitur. Minus probatur quod seque
retur elementa grauiora competere loca alterius mundi naturam
ascendere, Similibus descendere. Ecce ut inuenti facile patebit.
Verum hoc ratio ut procedat diluenda est. negandum est quod ele
menta vni mundi loca alterius mundi petere ut quod si in locis
naturalibus existentia nec grauantur nec leuantur.

3a ratio est si essent plures mundi ac prouiderent multos primos motus
sequeretur esse multa primo mouentia. hoc autem est impossibile qd est
illud ex quo colligitur.

Ad quam rationem neg. est sequella quod vni tantum sufficit primus motor
qui sit virtutis imperator. I. Beuzop. M.

Postrema ratio est si essent plures mundi essent plures primi motus:
sed plures primi motus non sunt nisi a pluribus primis motoribus qui
esse non possunt: qd non potest esse plures mundi.

Ad hanc rationem neg. est minus probatur ut ex solutione precedentis
ratio licet colligere.

Caput Nonum.

Hoc cap. natum Aristi ostendere non potest dari plures mundos vno, scilicet
duobus primo motibus celi significatio videtur ut Iam p3 in textu qd cum ait
Restat qd hoc demum mare. Quid sic videtur rationem. Extra hunc mundum
nihil potest esse: qd non potest dari alter praeter Suis. Antea probatur qd
nec potest esse corpus simplex nec mixtum, aut n. ubi est videtur, aut
naturam non naturam qd intra Suis orbem habere suum locum naturam:
non videtur quod aliquis locus ille extra Suis mundum deberet
esse alium corpus naturam quod est falsum.

Haec in 2a ratio soluitur dicendo de corpora simplicia et mixta potest esse in alio
mundo naturam ut p3 ex dictis sup. cap. Reliqua Suis cap. manifesta sunt in textu.

Caput Decimu

Etiam de mundi perpetuitate. ex utroque imp. & Soc cap 3.
alioy opinioes pbaoru refert & impugnatur. Prima fuit Platoni in Timaeo
asserenti mundu esse factum ab eo no in interituru. 2a. Democriti qui
asserbat mundum fuisse factum & ita interituru ut no amplius fu
irruerit. 3a. Empedocli qui inquit mundum fieri & interire vici
sim. asserbat.

Caput. 11. um

Probaturus cap. seq. mundum esse perpetuu, esse ingenerabilem & incorrup
tibilem declarat prius Soc cap. variis signis quorunda vocabulorum quibus
uti debet vocabulari sunt in generabile siue ingenerabile generabile corruptibile
& in corruptibile quorum significatioes in contextu satis patent.

tex

Si igitur Sacra qm in tradendis significatioibz alioy vocabulorum
resusit vocabulorum possibilis et no possibile, hoc ipsa modo declarat. Tunc
aut possibile, & non poss. duantur aut per potiam logicam siue no repu
gnantiam, aut per comparativem ad potiam naturam, sicut de istis loquitur Soc
Soc posteriori modo docet igitur potiam naturam declarandas esse semper per
maximu quod potest et si maximu fuerit quod potest aliquis tenere
centu librarum dictam potiam habere ad levandu 10 libras, qui na pot
maximu potest potest et ea quae infra maximu continentur. Unde patet et
oia quae continentur infra hanc ultimam potiam naturam esse possibilis per
potiam naturam. Deinde docet potiam naturam quae ad id quod no potest expli
candam esse per minimu in quod no potest, qui n. no potest in minimu
nec potest in maius, ut si maximu num. libraru ponderis inquit potest ali
qua potest esse centu libraru, minimu inquit no potest erit centu
& unius per quem explicanda est potiam naturam quae ad id quod no potest. Unde
patet esse quod superat minimu inquit no potest potiam aliqua naturam esse
impossibile per potiam naturam.

tex

Alibi autem nos doceret aliquis potiam no semper esse defini
endas per maximu in quod potest. potiam n. visiva v. gra potiam definiendo
no per minimu in quod potest quae per maximu. Nec n. si aliquis videt
magis em

mag. 20. cubitorum continui videbit quantum ultra mag. 20 cubitorum
 non potius si quis rem exiguam videat poterit videre maiorem mag. 20
 flui diebus occurrit. At dies potius semper ei deprimenda per id quod
 mag. comparative potia sua maius attendatur genus excessum diebus
 & mag. sua penes paritatem. Nam in quibusdam partibus satis
 dicitur penes excessum diebus, ut in potia motu, ea non potia motu
 & maius que in spore aequali manet per maius spatium. Inqui
 busdam potia penes paritatem ut potia in sumo perfectior e qua
 natura perspicere pot.

um
 Caput 12.

Hoc cap. probat An mundum esse inmutabilem et incorruptibilem.
 Probatur disputatio ad has duas res deductur. Primo, res e. Simu
 dus est generabile & corruptibile, sicut ea, & non est. Conseq. e. imposs.
 q. e. antea. Maius ps. ex na ipsius rei corruptibile. Min. Hec q.
 id quod semper e. non pot. non ea. cum in mundo semper sit non pote
 re non ea.
 Antea am. roem supponit has prop. Semper e. Semper non e. e.
 contrarias, cum utraq. habeat veritatem temporis, unaq. sit affirmat, alt.
 negat. quare poterunt esse simul falsa pro eodem subiecto non in si
 muli vero. Insuper aut contradictoria prioris e. Sane Non semper
 est; posterioris aut Sane semper non e., que idem valent atq.
 Sa. Aliquid e., aliquid non e. que sunt e. simul vera de eodem subiecto
 non in simul falsa; demum ita ut argumentari. Adus posterioris
 p. p. que sunt contradicentes duarum priorum, verificanti de ea qua
 e. medium inter id quod semper e., & id quod semper non e., quippe cu
 de ipsa non verificantur eorum contradictoria: sed falsi res e. id
 quod e. generabile & corruptibile; q. nullum generabile aut corrup
 tibile, semper e., & per conversionem nihil quod semper e. e. gene
 rabile, aut corrupt.

Quomodo officia ad huc terminentur

1.° Primo

In An cap. ii. huius libri de terminis potiarum legitur sicut

159
nec tñ oīo capī carit, id es resisto. Latius hoc loco ē tractando. ~~Sci~~
Locatur aut disputari p̄fectū de potētijs finis seu creatis. constat
n. huiusmodi potētiā nullis oīo terminis circūscribi, cum v̄ duplex
sit potētia, una actiua, altera passiuā, de actiua n̄b̄ ac q̄ erit nobis
sermo, in seq. v̄ de passiuā.

Illud igr̄ ante oīa intelligim̄ ē potētiā actiua circa t̄rio quādam versari
s. circa effectum productum, circa vincendam resistētiā subij. si
quā forte in ip̄o ceimtur, s. circa spatium: quod n̄. de oībus in
telligendum ē. Nam ~~et si~~ oī potētiā circa effectum aliquid versetur n̄
tñ oīo inuenit in infubio resistētiā: v̄ v̄tū n. igr̄ ad calefaciēdu
operatur quidē cum resistētiā exp̄, eius quod patitur. At vir
tū solū ad illuminandum nulla interueniente resistētiā exp̄
aeris lumen suū diffundit, Similr̄ nec oī potētiā extendit suā o
peratiōē per spatium, nam quā operatur per actū hancētes
in externam mām requirunt certum spatium intra quod attingant id
quod patitur, qualis ē v̄tū calefaciēdi, s. illuminandi, quā v̄ operatur
per actū immanentes n̄ oīo requirunt spatium qualis sūt intellectū s.
voluntat, Hinc fit ut tribus modis potētiā possit terminari s. ex parte
effectus, sive quā ad eius intentiōem, s. eam habuerit, sive quā ad
existētiā, s. exp̄ resistētiā, ac tandem exp̄ mediū sive sp̄tiū
quod circa ē erit huius q̄ partes sūt articuli. Atq̄ in primo compara
bimus potētiā actiua cum existētiā s. intentiōē effectus; in 2° in
resistētiā, in 3° cum distantia sp̄tiū. Quod atinet ad primum i^o Conclu
sit prima assertio. Potētiā actiua quā ad intentiōem effectus carent termino
paritatis, magnitudinis v̄ habent trūm internum. quā assertio proprie
intelligenda ē de potētijs alterantibus q̄ s̄ sunt quā proprie suō effectū
possunt intendere. Prior igr̄ pars sic prob̄. Non ēt dari tam par
ua intentiō effectus, sive effectus tam remissus, qui ab aliqua potētiā
producat̄, quā magis, ac magis remissus produci valeat: q̄ s̄ potētiā
carent termino paritatis. Antec. patet q̄ s̄ potētiā quā agunt
in illud quod remissus ē remotus, eo remissus agunt. Posterior v̄
ita suadet̄. oī potētiā p̄ferenti nati, si applicetur cum oībus requisi
tis producat solum id quod p̄: q̄ quā ad intentiōem effectus habet trūm
internum s. maximū quod sit. Conseq̄. patet qm̄ effectus ille qui
veribus fuerit erit ductur maximus qui sit. Nam si intentiōem
possit

potest efficere intentionem utiq; fecisset . 2° idem dicitur potest in potest
divinoy hoc modo. ut vntus uniuoco pot. producere effectum aequalis
intentionis seum non aut maioris: 3° terminatur per maximum
quod sit. Arce. p³ q² vntus uniuoco mltur reddere sibi simile
quo ad intentionem id quod patitur: 4° pot. producere effectum aequalis
intentionis seum non aut maioris.

verum dicitur

2^a Concl^o. Potia ad huc quo ad extentioem effectus hnt trum mag
nitudinis internu paritatis quadam sunt internu quada vido
tio carent. Prima pars huius conel^o no ita intelligenda e quasi
dicamus ita terminari potias quo ad magnitudinem effectus ut data
una potia qua tantum effectum producat nulla alterius dari possit
qua maiorem efficiat: hoc n. falsum e qm quo ignis v. gra magis
extensus e, eo longius pot suu effectum calorem s. producere: quare
cum ignis ex se tio careat magnitudinis nunqua dabitur tam extensum
calorem produens, quin aliud dari possit qui magis extensum efficiat:
intelligenda e igit assertio de vna quaq; potia determinate accepta
ita ut sit sensus quacuq; potiam certam ac singularem eo modo per
manetorem habere tum mag^{is} quo ad extentioem effectus quomodo
intellecta prima assertioe sic pbari pot. ut potia noliz apphatacu
vntus requisitis conditionibus ad agendum producat totum id quod pot.
effectus igit quem reliquerit erit sm extentioem maximus quem
pot erit efficere. 2° pars pbr qm si extensio qua debet produere
quisita sit ad conseruationem alicuius substra, postulabit trum par
uitatis, idemq; potia no poterit minore produere. Cum aut ois vntg
natis possit pertingere suu trum talis tuis erit internu paritatis
potia. Tertia pars confirmatur, qd potia illa qua infra suam pbaria
agunt vniiformiter deformater, nunqua producut effectum tam exigua
extentionis, quin producant effectum minoris extentionis.

2^a Concl^o.

Quod attinet ad comparationem potiaru ad huc cum resistentiis
circa quas versantur de qua 2° loco agendum e diximus, sit 3^a concl^o.
Potia ad huc nates no habent cap^e resistentia tum magnitudinis
internu i no terminatur per maximum quod sit, sed per minimum
quod non; p³ pbr qm a proportioe aequalitatis no e alio, e v^o
a portioe maioris in aequalitatis, est potia alius in vntme ad resis
tentiam: 3° resistentia interquam e potiam ad huc e portioe aequalitatis

3^a Concl^o.

et illa in qua non potest, potest aut inquantum minime, quod quidem est terminari per minimum quod non. Potest et alia ratione confirmari. Et ca.

4^a Conclusio

4^a conclusio. Potentia activa naturae non deservit certum gradum paritatis resistendae, ut agere possit. Itaque potest quod minor est resistendae est melius, ac factius operatur.

Sed aduersus. An eadem obijciat, Artem capiti huiuslibet asseruisse potentiam ad hunc deprehendendam per maximum in quod potest, quae potest ad ad maximam resistendam in qua operatur.

Ad idem aduersus. An si potentia activa non haberent eum paritatis caput resistendae nec et haberent eum magnitudinis internum quod ad intentionem effectus, hoc aut pugnat cum prima conclusione.

9° Habent eum paritatis caput resistendae: Maior probo. Nam quo magis intenditur effectus in passu eo magis deperditur resistendae, si quo forte erat in passu, sed quo minor resistendae committitur in passu eo potentia producit effectum magis intentum: 9° si non datur minimum resistendae in quam potentia agere possit, nec et dabitur maximus effectus quo ad intentionem quem potentia possit producere.

Ad primam in obijctionem dicitur in duobus modis posse assignari eum resistendae comparatione aliam potentiam, uno modo per partes, aut gradus resistendae aequalis aliam designato, ita ut non sit cura de paritate aliquo excessu qui non est gradum integrum, quomodo in eo loquendi usu per numerum librae, aut cuiusvis alterius certi ponderis, vel mensurae, consuevimus designare resistendae, huius modo seruando rigorem mathematicum computando. scilicet per proportionales, quantumvis aequales. dicitur et 9° Artem locuti fuisse de his potentiarum proxi modo, quo passu verum est dari maximum numerum graduum aut partium, certa resistendae quam viribus poterit vincere, ita ut non possit vincere. et si luxes per aequales, at vero non loquuti fuisse posteriori modo, quod ex eo patet quod mathematico modo loquendo, duas coniectas ab huius posita cap. 11 sibi repugnarent. scilicet dari maximam resistendam inquam viribus aliquo possit, et dari minimum inquam non possit. Nam aut maximam inquam potentia potest, et minimum inquam non potest sunt aequalia inter se, aut vni excedit ab altero.

si datur primam sequitur potentiam aut facit vltimum, aut neutrum. Et ex conse.

Ita lo
crep
ludm
fictom
2° at sic
tum eum
ca nate
dita p
interm
H
iam 2° p
dura h
4° ca. p
vltimum